

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 41 0 Rs 084819 22 Rev
Sarajevo, 15.09.2022. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Fatime Mrdović kao predsjednice vijeća, Amre Hadžimustafić i Gorana Nezirović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. Š. N. iz S., Ul...., 2. K. S. iz P., Ul., 3. K. Z. iz S., Ul...., 4. A. S. iz S., ul., 5. Ž. D. iz S., Ul. Dž. A. iz S., Ul., 7. Z. (M.) M. iz S., Ul., 8. A. (D.) L. iz S., Ul...., 9. J.K. iz S., Ul...., 10. C. D. iz K., Ul...., 11. H. Č. E. iz S., Ul...., 12. T. I. iz V., Ul...., 13. M. B. iz S., Ul., 14. D. I. iz S., Ul., 15. C.T. iz I. S., Ul., 16. H. Z. A. iz V., Ul...., 17. R.-V. S. iz S., Ul., 18. D.-T. A. iz S., Ul., 19. P. Dž. iz S., Ul., 20. T.T. iz S.,, 21. S. B. iz S., Ul., 22. M. (Dž.)A. iz S., Ul., 23. A. M. iz I., Ul...., 24. M. M. iz S., Ul...., 25. P. A. iz S., Ul...., 26. Č. E. iz S., Ul., 27. K. L. iz S., Ul., 28. Dž. L. iz S., Ul., 29. Č. S. B. iz S., Ul., 30. S. H. Č. iz S., Ul., 31. A. B. iz S., Ul., 32. P. I. iz I. S., Ul., 33. H. I. iz S., Ul., 34. A. N. iz S., Ul...., 35. D. B. Dž. iz S., Ul., 36. B. (B.) A. iz T., 37. S. A. iz S., Ul., 38. V. (B.) J. iz I. N. S., Ul., 39. T. (K.) N. iz S., Ul...., 40. Dž. M. iz S., Ul., 41. Č. M. iz S., Ul., 42. B. S. iz S., Ul., 43. R. (N.) S. iz S., Ul., 44. P.E. iz S., ul., 45. M. S. iz S., Ul., 46. T. E. iz S., Ul., 47. S.-S. J. iz P., Ul., 48. P. S. iz S., Ul...., 49. K. J., 50. K. M. iz S., Ul., 51. P. M. iz K., Ul...., 52. H. M. iz S., Ul., 53. E. Z. iz S., Ul...., 54. N. D. iz S., Ul., 55. J. V. iz S., Ul., 56. K. M. iz S., 57. H. S. iz B., Ul., 58. A. Dž. iz S. i 59. P. D. iz S., Ul...., svi zastupani po punomoćniku Sabini Hota Čatović, advokatu iz S., ul., protiv tužene Bosne i Hercegovine, zastupane po zakonskom zastupniku, Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine, ul. Džemala Bijedića br. 39, Sarajevo, radi utvrđenja diskriminacije i naknade štete, v.sp.798.403,58 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Zenici broj: 41 0 Rs 084819 21 Rsž od 13.01.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 15.09.2022. godine donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova nastalih u postupku u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Visokom broj: 41 0 Rs 084819 20 Rs od 18.10.2021. godine odlučeno je:

„I Utvrđuje se da je tužena Bosna i Hercegovina povrijedila pravo na jednako postupanje prema tužiteljima od 1- 59, i to:

1. u odnosu na uposlenike Tužilaštva Bosne i Hercegovine na radnim mjestima na kojima se primjenjuje Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine, a prema kojima su, za razliku od tužitelja, u identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji u sudskom postupku pred Sudom BiH broj: S1 3 P 012809 16 Gž 2 od 27.10.2016. godine, u potpunosti otklonjene štetne posljedice diskriminacije utvrđene Odlukom Ustavnog suda BiH broj: U 7/12 od 30.01.2013. godine

2. u odnosu na uposlenike Suda Bosne i Hercegovine na radnim mjestima na kojima se primjenjuje Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine, a prema kojima su, za razliku od tužitelja, u identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji u sudskom postupku pred Opštinskim sudom u Sarajevu broj: 65 0 Rs 400558 18 Rs 2 od 13.07.2018. godine, odnosno Kantonalnim sudom u Sarajevu Presudom broj: 65 0 Rs 400558 18 Rsž 2 od 27.02.2019. godine, u potpunosti otklonjene štetne posljedice diskriminacije utvrđene Odlukom Ustavnog suda BiH broj: U 7/12 od 30.01.2013. godine,

3. u odnosu na uposlenike Suda BiH sa kojima je u predmetu Opštinskog suda u Sarajevu br. 65 0 Rs 773649 19 Rs sa identičnim činjeničnim i pravnim zahtjevom tužena dana 24.09.2019. godine zaključila sudsku nagodbu priznajući na taj način osnovanost tužbenog zahtjeva, dok u isto vrijeme se upuštanjem u spor osporava isti takav zahtjev tužitelja od 1-59, te odbija prijedlog za zaključenje iste nagodbe podnesen od tužitelja od 1-59, te

II da su, u pogledu otklanjanja štetnih posljedica diskriminacije utvrđene navedenom Odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, tužitelji od 1- 59 sistemski diskriminirani.

III Nalaže se tuženoj Bosni i Hercegovini, da izvrši radnje kojima se uklanja diskriminacija, tako da tužiteljima nadoknadi materijalnu štetu na isti način na koji je to učinjeno prema ostalim budžetskim korisnicima na koje se primjenjuje Zakon o platama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno uposlenicima pravosudnih institucija Bosne i Hercegovine pod 1,2 i 3 izreke, tako da tužiteljima isplati štetu koja se odnosi na neisplaćenu naknadu za ishranu na poslu i naknadu troškova prevoza na posao i sa posla u periodu od 01.01.2009. godine do 31.12.2012. godine, sa zakonskim zateznim kamatama na svaki pojedinačni iznos glavnog potraživanja obračunat počev od dana prispjeća svakog pojedinog iznosa pa do podnošenja tužbe, u ukupnom iznosu od 798.403,58 KM i to: u iznosima pojedinačno naznačenim za utuženi period sa zakonskom zateznom kamatom za svakog tužitelja posebno (kako je navedeno u izreci presude)

IV Obavezuje se tužena da tužiteljima nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 20.362,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema presude.”

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici broj: 41 0 Rs 084819 21 Rsž od 13.01.2022. godine žalba tužene je uvažena, prvostepena presuda preinačena i tužbeni zahtjev tužitelja odbijen u cijelosti. Nalaže se tužiteljima da tuženoj naknade troškove postupka u iznosu od 3.542,00 KM. Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu.

Protiv drugostepene presude reviziju su izjavili tužitelji zbog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. tog zakona koja je učinjena u postupku pred drugostepenim sudom i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da sud reviziju usvoji, pobijanu presudu preinači tako da odbije žalbu tužene i potvrdi prvostepenu presudu. Traže naknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 2.085,00 KM.

Tužena je u odgovoru na reviziju predložila da se revizija odbaci kao neblagovremena ili odbije kao neosnovana.

Revizija je blagovremena jer je izjavljena u roku od tri mjeseca od dana uručenja drugostepene presude, propisanom odredbom člana 13. stav (4) Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09 i 66/16).

Iz podataka spisa slijedi da je punomoćnik tužitelja, advokat Sabina Hota Čatović drugostepenu odluku primila 14.03.2022. godine, a da je revizija tužitelja primljena u sud 12.04.2022. godine putem pošte.

Revizija nije osnovana.

Nakon što je ispitaio pobijanu presudu u skladu sa odredbom člana 241. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj: 53/03, 73/05 i 19/06 i 98/15) ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Predmet spora u revizijskoj fazi postupka je zahtjev tužitelja, zaposlenika Suda Bosne i Hercegovine za utvrđenje da je tužena povrijedila njihovo pravo na jednako postupanje u odnosu na uposlenike Tužilaštva Bosne i Hercegovine i Suda Bosne i Hercegovine, kojima je u sudskom postupku dosuđena naknada na ime troškova prevoza i toplog obroka, na koji način su tim uposlenicima otklonjene štetne posljedice diskriminacije utvrđene odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 7/12 od 30.01.2013. godine; zahtjev za utvrđenje da su u pogledu otklanjanja štetnih posljedica diskriminacije tužitelji sistemski diskriminirani, te zahtjev za naknadu materijalne štete prouzrokovane različitim postupanjem, a u visini neisplaćene naknade za ishranu na poslu i troškove prevoza u periodu od 01.01.2009. godine do 31.12.2012. godine.

Navedene zahtjeve tužitelji temelje na odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 7/12 od 30. januara 2013. godine, kojom je utvrđeno da Zakon o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj: 90/05 i 32/07) nije u skladu sa odredbama člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i odredbama člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i članom 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, jer ne sadrži odredbe u pogledu naknada na ime troškova prevoza, toplog obroka i odvojenog života. Nalaže se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da u skladu sa članom 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana dostavljanja ove odluke, uskladi Zakon o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine u pogledu naknada na ime troškova prevoza, toplog obroka i odvojenog života sa navedenim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, Evropske konvencije i Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

Razmatrajući predmetni zahtjev za ocjenu kompatibilnosti Zakona o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine, koji ne sadrži odredbe o naknadi troškova prevoza, toplog obroka i odvojenog života, Ustavni sud Bosne i Hercegovine u donijetoj Odluci primjećuje da je zakonodavna vlast tim zakonom onemogućila sudijama, tužiocima i ostalim zaposlenicima u Sudu Bosne i Hercegovine pravo na ime naknade troškova prevoza, toplog obroka i odvojenog života (tačka 37. Odluke), zaključuje da nepropisivanje naknada u spornom zakonu za tužioce, sudije i ostale zaposlenike Suda Bosne i Hercegovine, kao kategoriju budžetskih korisnika, predstavlja diskriminaciju budući da krši ustavni princip jednakosti iz odredbe člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine (tačka 53. Odluke).

Prije podnošenja tužbe u predmetnom sporu (27.07.2018. godine), tužitelji su u sporu vođenom pred Općinskim sudom u Sarajevu (predmet broj 65 0 Rs 438582 14 Rs) tražili naknadu materijalne štete radi neisplate naknade za ishranu u toku radnog vremena i naknade za prevoz za period od 01.01.2009. godine do 30.11.2014. godine. Prvostepenom presudom od 27.11.2015. godine tužbeni zahtjev tužitelja je usvojen u potraživanom iznosu. Drugostepenom

presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 438582 16 Rsž od 11.07.2017. godine žalba tužene je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da je tužena obavezana da za 74 tužitelja na ime naknade toplog obroka i troškova prevoza isplati naknadu za period od 15.02.2013. godine do 30.11.2014. godine. Zahtjev tužitelja za period od 01.01.2009. godine do 14.02.2013. godine je odbijen.

Odluka drugostepenog suda donijeta je primjenom odredaba Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine, Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine koji se primjenjuje i na tužitelje na isti način na koji su predmetna prava regulisana ostalim budžetskim korisnicima, poštujući princip jednakosti pred zakonom, shodno Odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 7/12 od 30.01.2013. godine, prema kojoj je odbijen zahtjev za period prije njenog donošenja od 01.01.2009. godine do 15.02.2013. godine. U razlozima presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Rs 438582 17 Rev od 17.04.2018. godine, kojom je revizija sedam tužitelja odbijena, a ostalih odbačena je naglašeno da odluke Ustavnog suda nemaju retroaktivno dejstvo, da se odluka broj U 7/12 od 30.01.2013. godine primjenjuje ex nunc, od objavljivanja i da nije utvrđeno njeno retroaktivno djelovanje.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu za utvrđenje diskriminacije i isplatu naknade štete u predmetnom sporu, prvostepeni sud navodi odluke sudova kojima je usvojen tužbeni zahtjev i za period prije donošenja odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u kojima je izražen stav o primjeni odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i za period prije njenog donošenja, jer da se ne radi o retroaktivnoj primjeni odluke, već o otklanjanju posljedica postojanja diskriminacije u odnosu na lica, na koja se primjenjuje Zakon o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama. Ukazuje na zaključenu sudsku nagodbu između jedne tužiteljice i tužene, kojom se tužena obavezala da će tužiteljici isplatiti naknadu po osnovu utvrđene diskriminacije i otkloniti njene štetne posljedice naknadom materijalne štete na ime sistemske diskriminacije za period od 01.02.2009. godine do 30.04.2010. godine. Prvostepeni sud zaključuje da se diskriminacija prema tužiteljima nastavila kroz različite stavove sudske prakse, da su tužitelji diskriminirani i usvaja tužbene zahtjeve u cijelosti.

Drugostepeni sud preinačava prvostepenu presudu i odbija tužbeni zahtjev uz jasno izraženi stav da se odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 7/12 od 30.01.2013. godine, na kojoj su utemeljeni tužbeni zahtjevi tužitelja ne primjenjuje retroaktivno, što da proizilazi iz odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj Ap 3274/18 od 20.05.2020. godine i presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Rs 438582 17 Rev od 17.04.2011. godine, zbog čega da su zahtjevi neosnovani, jer se odnose na period od 01.01.2009. godine do 31.12.2012. godine, na period prije donošenja odluke o utvrđenoj diskriminaciji.

Po ocjeni ovog, revizijskog, suda pobijana presuda drugostepenog suda je pravilna i zakonita, a prigovori revizije tužitelja nisu osnovani.

Razloge drugostepenog suda za odbijanje tužbenih zahtjeva tužitelja prihvata i ovaj sud, koji zaključuje da su svi zahtjevi, kako su postavljeni, vezani za odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 7/12 od 30.01.2013. godine, zbog čega se i u revizijskoj fazi postupka, kao sporno za tužitelje postavlja pitanje djelovanja te odluke.

Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (U 7/12) nema retroaktivno djelovanje pa se ne odnosi na period prije njenog donošenja, utuženi period od 01.01.2009. godine do 31.12.2012. godine.

Pravni stav da odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine nema retroaktivno dejstvo, kao napomenu je naveo Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojim odlukama, a što je poslije isticano i u odlukama Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

U odluci broj Ap 2656/09 od 05.11.2013. godine pod tačkom 33. Ustavni sud Bosne i Hercegovine napominje „da iako odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-28/11 i zakonske izmjene koje su uslijedile radi izvršenja te odluke, kao i odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine nemaju retroaktivno djelovanje...“

Napomenu istog sadržaja Ustavni sud Bosne i Hercegovine iznosi i u odluci broj Ap 3274/18 (tačka 40.) na koju se poziva drugostepeni sud kada ukazuje da se odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 7/12 od 30.01.2013. godine ne primjenjuje retroaktivno. Drugostepeni sud se poziva na isti stav izražen i u presudi Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Rs 438852 17 Rev od 17. aprila 2018. godine protiv koje su tužitelji podnijeli apelaciju, i rješavajući o kojoj je Ustavni sud Bosne i Hercegovine u predmetu broj Ap-3274/18 od 20. maja 2020. godine odbio apelaciju kao neosnovanu.

Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj Ap-3274/18 od 20.05.2020. godine ne predstavlja novi dokaz koji je drugostepeni sud cijenio, suprotno odredbi člana 207. stav 1. i 2. ZPP, a što da bi predstavljalo povredu odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP učinjenu pred drugostepenim sudom, na što ukazuje revizija. Radi se o pravnom stavu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine izraženom u toj odluci i u drugim odlukama, ranije objavljenim na web-stranici (internetskoj stranici) tog suda, pa shodno tome i o primjeni prava.

Izraženi stav se tiče pravnih posljedica odluke Ustavnog suda o neustavnosti i nezakonitosti propisa, Zakona o plaćama i drugim naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou Bosne i Hercegovine, predmetne odluke broj U 7/12 od 30.01.2013. godine. Kroz izraženi stav u odlukama Ustavni sud Bosne i Hercegovine je potvrdio djelovanje odluke od momenta objavljivanja (ex nunc).

Članom 61. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine propisano je da Ustavni sud odlukom kojom usvaja zahtjev odlučuje o njenom pravnom djelovanju (ex tunc, ex nunc). Odluke Ustavnih sudova djeluju po pravilu od momenta objavljivanja (ex nunc), dok o retroaktivnom važenju svoje odluke Ustavni sud odlučuje u svakom konkretnom slučaju, pa bi u takvom slučaju odluka Ustavnog suda djelovala povratno (ex tunc), odnosno od momenta stupanja na snagu spornog propisa.

U predmetnom slučaju presudom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (U 7/12) nije utvrđeno njeno retroaktivno važenje, pa ista djeluje po pravilu ex nunc, što je sud napomenuo i u drugim odlukama, a kako su pravilno djelovanje te odluke ocijenili drugostepeni sud i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u svojoj odluci.

S obzirom na navedeno, ostali revizioni prigovori nemaju značaja u predmetnom sporu, pa tako ni prigovor o primjeni Zakona o zabrani diskriminacije (član 4. i 12.) i Zakona o obligacionim odnosima (član 155., 172. i 185.).

U postupku pred drugostepenim sudom nisu učinjene povrede postupka iz člana 209. u vezi sa članom 5., 7., 207., 210. i 214. stav 4. ZPP, na koje upućuje revizija.

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, revizija je odbijena primjenom odredbe člana 248. ZPP.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije jer isti nisu postigli uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Fatima Mrdović, s.r.